

гілку за картину «Подорожні» в 2005 році. Після перемоги його фільм потрапив в український прокат, а режисеру вдалося отримати грант Гете-інституту на наступний фільм «Уроки німецької». Втім, на тому переваги каннської слави й закінчилися: за останні п'ять років Стрембіцький не зняв жодного нового фільму. Сподіваємося, що така доля не спіткає Марину Вроду, яка активно шукає подальші контакти з іноземними інвесторами, намагаючись не пропустити шанс, наданий їй Каннами.

P.S. «Крос» – не єдиний український фільм демонстрований цього року в Каннах: у позаконкурсних програмах та українському павільйоні було показано альманахи короткометражок «Арабески» та «Закохані в Київ» (знятий за принципом французької популярної збірки «Париж, я люблю тебе»), незакінчений польсько-український фільм

«ROCK'N'BALL» режисера Дмитра Приходька, «Будинок з баштою» Єви Нейман, «Звичайну справу» Валентина Васяновича, та «Тойхтопройшовкрізьвогонь» Михайла Ілленка. У фестивальний день, присвячений Сергію Параджанову, глядачі мали змогу познайомитись з міжнародним проектом «Параджанов», що планується за участі Сержа Аведікяна та Романа Балаяна.

1 Столярчук Іван. «Марина Врода перемогла в Каннах» // Газета по-українськи. – 2011. – 24 трав. – № 1225.

2 Бейкер Марія. «Канны-2011: український лауреат под французьким прапором» // BBCRussian. – URL: http://www.bbc.co.uk/russian/mobile/society/2011/05/110522_cannes2011_winners_overview.shtml

3 Герман Анна. «В Каннах победили не деньги, а талант» // Лига Новости. – URL: <http://news.liga.net/news/N1114866.html>

4 Там само.

Марія Тетерюк

Біг як метафора

*«Ну, ліс. Ну, крос. Ну і що? Не впечатляєт»
(почуте після перегляду).*

1 червня в Кінопалаці відбулися прес-конференція з володаркою «Золотої пальмової гілки» цього річного Каннського МКФ Мариною Вродою, продюсером фільму Флоранс Келлер та перегляд короткометражного фільму «Крос».

Любителі естрадної попси не можуть поцінувати гармонійну красу музики класичної. В кіно – аналогічно: технічна надмірність і трюкацькі виверти голлівудського кіно глушать настільки, що глядач не може сприйняти чогось іншого. Кращі фільми світового, і в тому числі українського кіно знаходять у звичайних, повсякденних речах глибший смисл і пропонують глядачеві долучитися до цього спільного знаходження. І чудово, що журі Каннського МКФ оцінило таку властивість фільму Марини Вроди, учениці Михайла Ілленка.

Перш, ніж перейти безпосередньо до інтерпретації фільму, хочу звернути увагу на кілька його художніх особливостей. Перша: реалії в ньому українські (навіть те, що лаконічні розмови персонажів чуємо російською, – це також з наших реалій), але вони є водночас універсальними. Друга: персонажі безіменні, і в стрічці мають значення не їхні імена, а суть того, що відбувається. Такий характер подачі подій – також ознака універсальності, якщо хочете, притчевості. Третє: фільм майже без слів – і це не тому, що режисерка хотіла зекономити на субтитруванні, а в девальвації слів. Це тільки наші сучасні політики живуть лукавим словом, не помічаючи, що воно ніяк не підкріплене капіталом конкретних справ.

У фільмі домінує спостереження за життям, і нам дають можливість детально роздивитися його фрагмент, у якому, на перший погляд, нічого особливого не відбувається. Старшокласники на уроці фізкультури біжать крос. У лісі. Але тільки неуважний не побачить подій, які мають підтекст, а то й набирають метафоричного значення. Під час кросу група «сачків» відколюється від решти школярів і бачає бодай чимось розважитись (пригадується щось аналогічне, тільки з молодшими за віком школярами зі знаменитого фільму Франсуа Трюффо «400 ударів», щоправда, вони бігли в місті). Група, яка ігнорує крос, має свободу, але

свобода потребує наповнення. Але в тім і проблема, що наповнити її немає чим. Тому й залишається – запалити, стрельнути цигарку, вдарити слабшого психологічно. Той, кого вдарили, випадає зі свого середовища. Відривається від товаришів, іде навмання лісом, зганяючи свою злість і образу, б'є прутом кущі. Несподівано натикається на трьох злочинців, які пораяться біля трупа щойно вбитого ними чоловіка. Побачене обпікає, лякає, і хлопець кидається навіткача. Біжить довго, навмання, аж поки не вибігає до лісового озера, на пляж, до людей, де вже може відчутти себе в безпеці. Камера панорамує по відпочивальниках, серед яких наш знайомий у чорному костюмі лежить на піску й спостерігає за бігуном у надувній кулі на воді. І тут маємо третій різновид бігу – це розвага, що прижилась останнім часом на пляжах. Колись Висоцький співав: «Хорошо: среди бегущих первых нет и отстающих. Бег на месте общеприимчивый...» Тут же маємо біг абсолютно безглуздий, навіть безглуздіший за той, що білка в колесі.

Отже, маємо кілька різновидів бігу: ви можете бігти за чийсь наказом – це крос. Ви можете бігти, рятуючись від небезпеки, – це втеча. І, нарешті, ви можете стати заручником модної, нав'язаної вам розваги, – і за цей біг ви ще й платите гроші.

Характерно, що у фільмі «Крос» активною дійовою особою є природа. Фільм знімали в Пуці-Водиці під Києвом – саме туди ходить трамвай, і завдяки цій обставині ліс став місцем відпочинку. Природа участі в подіях ніби й не бере, але вона допомагає прочитати ще один сенс показаного. Ліс – це мовчазний свідок, який виступає контрастом до марнот людського життя, підкреслює цю марноту. Фільм викликає ефект присутності: це ще раз підтвердило високий рівень майстерності молодих наших операторів. А також таку важливу річ, як взаєморозуміння режисера і оператора. «Робити кіно потрібно з людьми, які тебе розуміють, – сказала Марина Врода на прес-конференції. – Я не можу доводити, чому мені потрібен саме цей кадр, скажімо, чому трамвай на початку їде так довго».

І на завершення. Держава не підтримує молодих, а ми маємо он яку нагороду. А якби підтримувала?

Лариса Брюховецька